

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκων: Διονύσης Γούτσος

Οδηγίες για τις εξετάσεις

Τα βασικά εγχειρίδια στα οποία μπορείτε να βασιστείτε είναι:

- Γούτσος, Δ. (2012). *Γλώσσα. Κείμενο, ποικιλία, σύστημα*. Αθήνα: Κριτική.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). *Θεωρητική γλωσσολογία: Εισαγωγή στη σύγχρονη γλωσσολογία*. Αθήνα.
- Fromkin, V., Rodman, R. & Hyams, N. (2008). *Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκης.

Στις γραπτές εξετάσεις θα ζητηθούν 3 υποχρεωτικά θέματα, στα οποία θα περιλαμβάνονται:

α) ο ορισμός βασικών γλωσσολογικών εννοιών. Ορισμένες βασικές έννοιες που θίξαμε σε αυτό το εξάμηνο παρατίθενται στο Παράρτημα Ι που ακολουθεί.

β) μια πτυχή από τα ακόλουθα θέματα που διδάχθηκαν:

- Ιδιότητες της ανθρώπινης γλώσσας
- Γενικές αρχές της γλωσσολογίας
- Συγχρονική και διαχρονική προσέγγιση στη γλώσσα
- Γλωσσική ποικιλία
- Η γλώσσα ως σύστημα σημείων και άλλα σημειωτικά συστήματα επικοινωνίας
- Επίπεδα της γλωσσικής ανάλυσης και κλάδοι της γλωσσολογίας

γ) ειδικότερα ζητήματα φωνητικής-φωνολογίας και μορφολογίας. Ενδεικτικά ερωτήματα από προηγούμενες εξετάσεις είναι:

- Με τις παρακάτω λέξεις να σχηματίσετε ελάχιστα ζεύγη και να δείξετε αν οι φθόγγοι [j], [γ], [c], [k], [i], [o], [m], [n], [r], [p], [t] είναι φωνήματα ή αλλόφωνα της Ελληνικής, σημειώνοντας σε κάθε περίπτωση τους φθόγγους στους οποίους αναφέρεστε: [jéla], [mísos], [ópos], [ípos], [γάla], [nisos], [cípos], [cení], [círos], [típos], [cerós], [ómos], [kalà], [cerí]
- deniz = ωκεανός evden = από το σπίτι
denize = προς τον ωκεανό enimden = από το σπίτι μου
denizin = του ωκεανού denizimde = στον ωκεανό μου
eve = προς το σπίτι elde = στο χέρι
Με βάση τα παραπάνω δεδομένα της τουρκικής:
α) Πόσα μορφήματα υπάρχουν στη λέξη denizimde;
β) Ποιο είναι το μόρφημα που δείχνει κατεύθυνση στην τουρκική;
γ) Πώς θα λέγαμε «από το χέρι μου» στα Τουρκικά;
δ) Σε τι είδους μορφήματα της τουρκικής αντιστοιχούν οι προθέσεις της ελληνικής;

Ενδεικτικές απαντήσεις ακολουθούν στο Παράρτημα ΙΙ.

Παράρτημα Ι: Ενδεικτικός κατάλογος βασικών εννοιών

Ανακλαστικότητα
Αρθρωτής
Αυθαίρετο γλωσσικού σημείου
Γλώσσα, απομονωτική
Γλώσσα, κλιτή/διαχυτική
Γλώσσα, κοινή ή πρότυπη
Γλώσσα, συγκολλητική
Γλώσσα, σχεδιοτυπική
Γλωσσική ικανότητα
Γλωσσική κοινότητα
Γραμματική, ρυθμιστική/κανονιστική
Γραμματικός κανόνας
Γραμμικότητα
Γράφημα
Δείκτες
Δημιουργικότητα
Διακριτότητα
Διάλεκτος
Διαχρονία
Διπλή άρθρωση
Εικόνες
Ελάχιστο ζεύγος
Επιτονισμός
Ιδιόλεκτος
Ιδίωμα
Κοινωνιόλεκτος
Λόγος (langue)
Μεταγλωσσικότητα
Μεταθετότητα
Μόρφημα
Ομιλία (parole)
Παραγλωσσικά στοιχεία
Παράδειγμα
Παραδειγματικές σχέσεις
Ποικιλία
Ποικιλότητα
Ποιόν ενεργείας
Πολυτροπικότητα
Πρόσφυμα
Πρότυπη γλώσσα
Σημαινόμενο
Σημαίνον
Σημείο
Συγχρονία
Συμβατικότητα γλωσσικού σημείου
Σύμβολα
Συνταγματικές σχέσεις
Φώνημα

Παράρτημα II: Ενδεικτικές απαντήσεις στις ασκήσεις φωνητικής-φωνολογίας και μορφολογίας

- Με τις παρακάτω λέξεις να σχηματίσετε ελάχιστα ζεύγη και να δείξετε αν οι φθόγγοι [j], [γ], [c], [k], [i], [o], [m], [n], [r], [p], [t] είναι φωνήματα ή αλλόφωνα της Ελληνικής, σημειώνοντας σε κάθε περίπτωση τους φθόγγους στους οποίους αναφέρεστε: [jéla], [mísos], [ópos], [ípos], [γάla], [nisos], [cίpos], [cení], [círos], [τίpos], [cerós], [ómos], [kalà], [cerí]

[mísos]-[nisos]: τα [m] και [n] είναι φωνήματα της Ελληνικής

[cίpos]-[círos]: τα [p] και [r] είναι φωνήματα της Ελληνικής

[ópos]-[ípos] τα [i] και [o] είναι φωνήματα της Ελληνικής

[cίpos], [cení]-[kalà]: τα [c] και [k] είναι αλλόφωνα της Ελληνικής γιατί εμφανίζονται σε συμπληρωματική κατανομή (διαφορετικό και αλληλοαποκλειόμενο περιβάλλον: το [c] μπροστά από [i] και [e] και το [k] μπροστά από το [a] στα συγκεκριμένα παραδείγματα) κ.λπ.

- deniz = ωκεανός evden = από το σπίτι
denize = προς τον ωκεανό evimden = από το σπίτι μου
denizin = του ωκεανού denizimde = στον ωκεανό μου
eve = προς το σπίτι elde = στο χέρι
Με βάση τα παραπάνω δεδομένα της τουρκικής:
α) Πόσα μορφήματα υπάρχουν στη λέξη denizimde;
β) Ποιο είναι το μόρφημα που δείχνει κατεύθυνση στην τουρκική;
γ) Πώς θα λέγαμε «από το χέρι μου» στα Τουρκικά;
δ) Σε τι είδους μορφήματα της τουρκικής αντιστοιχούν οι προθέσεις της ελληνικής;

α) τρία

β) e

γ) elimden

δ) γραμματικά μορφήματα (προσφύματα), και ειδικότερα επιθήματα